

MEDEDELING VAN DE COMMISSIE

betreffende de onderzoekmethode van staatssteun
die verband houdt met gestrandte kosten

1. INLEIDING

Richtlijn 96/92/EG van het Europees Parlement en de Raad van 19 december 1996 betreffende gemeenschappelijke regels voor de interne markt voor elektriciteit¹ bevat de beginselen voor de openstelling van de Europese elektriciteitssector voor mededinging. De Commissie hecht het grootste belang aan de verdieping van de gemeenschappelijke markt voor elektriciteit, die een belangrijke stap op de weg naar de voltooiing van de interne markt voor energie is.

De geleidelijke overgang van een situatie met een zeer beperkte mededinging naar een situatie met een echte mededinging op Europees niveau moet geschieden onder aanvaardbare economische voorwaarden en met inachtneming van de specifieke kenmerken van de elektriciteitsindustrie. De tekst van Richtlijn 96/92/EG zelf weerspiegelt reeds zeer sterk dit streven.

Om het hoofd te bieden aan een aantal zeer specifieke situaties, kunnen de lidstaten op grond van artikel 24 van Richtlijn 96/92/EG de toepassing van sommige bepalingen ervan voorlopig uitstellen. Sommige lidstaten wensen tevens nationale steunmaatregelen in te voeren om hun elektriciteitsbedrijven in staat te stellen zich onder gunstige voorwaarden aan de invoering van mededinging aan te passen: dergelijke steunmaatregelen vallen niet binnen de werkingssfeer van de afwijkingen waarin artikel 24 voorziet.

In deze mededeling wordt uiteengezet op welke wijze de Commissie voornemens is, in het licht van Richtlijn 96/92/EG de verdragsregels met betrekking tot dergelijke nationale steunmaatregelen toe te passen.

Deze mededeling doet niets af aan de staatssteunregels die voortvloeien uit het EGKS-Verdrag, het Euratom-Verdrag en de kaderregelingen, richtsnoeren of mededelingen van de Commissie. Met name zal de Commissie regionale steunmaatregelen en steunmaatregelen op milieugebied blijven goedkeuren overeenkomstig de geldende richtsnoeren en kaderregelingen. Evenzo zullen steunmaatregelen die niet op grond van artikel 87 van het Verdrag kunnen worden goedgekeurd, in voorkomend geval in het licht van artikel 86, lid 2, kunnen worden onderzocht.

¹

PB L 27 van 30.1.1997, blz. 20.

2. OVERGANGSMAATREGELEN EN STAATSSTEUN

De lidstaten, met uitzondering van België, Griekenland en Ierland, waren verplicht Richtlijn 96/92/EG uiterlijk op 19 februari 1999 in hun nationale wetgeving om te zetten. België en Ierland moesten dit uiterlijk op 19 februari 2000 doen, en Griekenland uiterlijk op 19 februari 2001.

In artikel 24 van Richtlijn 96/92/EG wordt niettemin bepaald dat de Commissie overgangsmaatregelen kan toestaan die tijdelijk van Richtlijn 96/92/EG afwijken:

- “1. *De lidstaten waar de vóór de inwerkingtreding van deze richtlijn verleende vergunningen verplichtingen of garanties inzake werking inhouden die eventueel niet kunnen worden nagekomen vanwege de bepalingen van deze richtlijn, kunnen verzoeken in aanmerking te komen voor een overgangsregeling, die hun door de Commissie kan worden toegekend, waarbij onder andere de omvang van het betrokken net alsmede het niveau van koppeling van het net en de structuur van de elektriciteitsindustrie in aanmerking worden genomen. De Commissie stelt de lidstaten van dergelijke verzoeken in kennis alvorens een besluit te nemen, en houdt daarbij rekening met de eerbiediging van de vertrouwelijkheid. De besluiten worden bekendgemaakt in het Publicatieblad van de Europese Gemeenschappen.*
2. *De overgangsregeling is van beperkte duur en gebonden aan de datum waarop de in lid 1 bedoelde verplichtingen of garanties verstrijken. De overgangsregeling kan betrekking hebben op ontheffingen van de hoofdstukken IV, VI en VII van deze richtlijn. Aanvragen om een overgangsregeling moeten uiterlijk een jaar na de inwerkingtreding van deze richtlijn door de lidstaten aan de Commissie worden toegezonden”.*

De meeste lidstaten hebben gebruik willen maken van artikel 24 van Richtlijn 96/92/EG, en hebben derhalve overgangsmaatregelen bij de Commissie aangemeld. De aangemelde maatregelen blijken in verscheidene lidstaten niet binnen de werkingssfeer van artikel 24 te vallen².

In de huidige stand van de discussie is de Commissie van mening dat bij de beschikkingen van de Commissie op grond van artikel 24 van Richtlijn 96/92/EG, slechts een overgangsregeling kan worden toegekend voorzover zij eerst heeft vastgesteld dat de door de lidstaten in het kader van dit artikel aangemelde maatregelen onverenigbaar zijn met de bepalingen van de hoofdstukken IV, V, VI en VII van Richtlijn 96/92/EG. Op grond van artikel 24 kan de Commissie uitsluitend afwijkingen van de bepalingen van deze hoofdstukken van Richtlijn 96/92/EG toestaan.

² Zie met name de Beschikkingen van de Commissie 1999/791/EG, 1999/792/EG, 1999/795/EG, 1999/796/EG, 1999/797/EG en 1999/798/EG betreffende respectievelijk het Verenigd Koninkrijk, Frankrijk, Oostenrijk, Nederland, Spanje en Denemarken (PB L 319 van 11.12.1999).

Een heffingstelsel dat door een lidstaat wordt ingevoerd om via een fonds de kosten te compenseren van verplichtingen of garanties die eventueel niet kunnen worden nagekomen wegens de toepassing van Richtlijn 96/92/EG, is derhalve geen maatregel waarvoor de Commissie kan besluiten een overgangsregeling op grond van artikel 24 van Richtlijn 96/92/EG toe te kennen: voor een dergelijke maatregel is immers geen afwijking van de betrokken hoofdstukken van Richtlijn 96/92/EG vereist. Een dergelijke maatregel kan daarentegen staatssteun zijn, die onder de artikelen 87 en 88 van het Verdrag valt, onverminderd het EGKS- en het Euratom-Verdrag.

De onderhavige mededeling heeft ten doel aan te geven op welke wijze de Commissie voornemens is de regels van het Verdrag inzake staatssteun toe te passen met betrekking tot staatssteunmaatregelen ter compensatie van de kosten van verplichtingen of garanties die wegens Richtlijn 96/92/EG eventueel niet meer kunnen worden nagekomen. Zij heeft geen betrekking op de compensaties die niet als steunmaatregelen van de staten in de zin van artikel 87, lid 1, van het EG-Verdrag kunnen worden aangemerkt. Met name is deze mededeling niet van toepassing op maatregelen die op grond van het arrest van het Hof van Justitie van de Europese Gemeenschappen in zaak C-379/98, PreussenElektra AG³ niet als steunmaatregelen van de staten in de zin van artikel 87, lid 1, van het EG-Verdrag kunnen worden aangemerkt.

3. DEFINITIE VAN IN AANMERKING KOMENDE GESTRANDE KOSTEN

Dergelijke verplichtingen of garanties inzake werking worden gewoonlijk als “gestrande kosten” (stranded costs) aangeduid. Deze verplichtingen of garanties inzake werking kunnen in de praktijk verschillende vormen hebben: koopovereenkomsten op lange termijn, investeringen die zijn gedaan met een impliciete of expliciete afzetgarantie, investeringen die buiten het gebied van de normale activiteit liggen, enz. Om als in aanmerking komende gestrande kosten te worden aangemerkt die door de Commissie kunnen worden erkend, moeten deze verplichtingen of garanties aan de volgende criteria voldoen:

- 3.1 De “verplichtingen of garanties inzake werking” die tot gestrande kosten kunnen leiden, moeten dateren van vóór 19 februari 1997, de datum van inwerkingtreding van Richtlijn 96/92/EG.
- 3.2 De werkelijkheid en de geldigheid van deze verplichtingen of garanties zullen worden vastgesteld met inachtneming van de wettelijke en contractuele bepalingen waaruit zij voortvloeien, alsmede van de reglementaire context waarin zij pasten op het tijdstip waarop zij werden toegekend.
- 3.3 Deze verplichtingen of garanties inzake werking moeten eventueel niet kunnen worden nagekomen wegens de bepalingen van Richtlijn 96/92/EG. Om gestrande kosten te vormen, moeten verplichtingen of garanties derhalve oneconomisch worden wegens de effecten van Richtlijn 96/92/EG en het concurrentievermogen van de betrokken onderneming in belangrijke mate ongunstig beïnvloeden. Hiertoe moet de betrokken onderneming met name boekingen verrichten (bijvoorbeeld voorzieningen) om de te verwachten uitwerking van deze garanties of verplichtingen weer te geven.

³ Nog niet gepubliceerd in de Jurisprudentie.

Zeker wanneer de betrokken verplichtingen of garanties tot gevolg hebben dat zonder steun of overgangsmaatregelen de levensvatbaarheid van de betrokken ondernemingen in gevaar zou kunnen komen, worden deze verplichtingen of garanties geacht aan de voorwaarden van de voorgaande alinea te voldoen.

Het effect van deze verplichtingen of garanties op het concurrentievermogen of de levensvatbaarheid van de betrokken ondernemingen zal worden beoordeeld op de schaal van de geconsolideerde ondernemingen. Om verplichtingen of garanties tot gestrande kosten te kunnen maken, moet een oorzakelijk verband kunnen worden vastgesteld tussen de inwerkingtreding van Richtlijn 96/92/EG en de problemen die de betrokken ondernemingen hebben om deze verplichtingen of garanties na te komen of te doen nakomen. Om dit oorzakelijke verband vast te stellen, zal de Commissie met name de dalingen van de elektriciteitsprijzen of de verloren marktaandeelen van de betrokken ondernemingen in aanmerking nemen. Verplichtingen of garanties die ook onafhankelijk van de inwerkingtreding van de richtlijn niet hadden kunnen worden nagekomen, vormen geen gestrande kosten.

- 3.4 Deze verplichtingen of garanties moeten onherroepelijk zijn. Indien een onderneming de mogelijkheid zou hebben tegen betaling dergelijke verplichtingen of garanties te herroepen of deze te wijzigen, moet dit bij de berekening van de in aanmerking komende gestrande kosten in aanmerking worden genomen.
- 3.5 Verplichtingen of garanties tussen ondernemingen die tot eenzelfde groep behoren, kunnen in beginsel geen gestrande kosten vormen.
- 3.6 De gestrande kosten zijn economische kosten, die moeten overeenkomen met de werkelijk geïnvesteerde, betaalde of te betalen bedragen uit hoofde van de verplichtingen of garanties waaruit zij voortvloeien: forfaitaire schattingen zijn derhalve in beginsel niet aanvaardbaar, behalve indien kan worden aangetoond dat zij met de economische werkelijkheid overeenkomen.
- 3.7 De gestrande kosten zijn de kosten na aftrek van de opbrengsten, winsten of meerwaarden in verband met de verplichtingen of garanties waaruit zij voortvloeien.
- 3.8 De gestrande kosten moeten uitgezonderd alle uitgekeerde of uit te keren steun worden berekend voor de activa waarop zij betrekking hebben. Met name moet, wanneer een exploitatieverplichting of -garantie overeenkomt met een investering waarvoor overheidssteun is verleend, de waarde van die steun worden afgetrokken van het bedrag van de eventuele gestrande kosten die uit deze verplichting of deze garantie voortvloeien.

- 3.9 Voorzover de gestrande kosten voortvloeien uit verplichtingen of garanties die wegens Richtlijn 96/92/EG moeilijk kunnen worden nagekomen, moet bij de berekening van de in aanmerking komende gestrande kosten de daadwerkelijke ontwikkeling in de tijd van de economische en mededingingvoorwaarden op de nationale en communautaire markten voor elektriciteit in aanmerking worden genomen. Met name moet, wanneer verplichtingen of garanties gestrande kosten kunnen vormen wegens de te verwachten daling van de elektriciteitsprijzen, de berekening van deze gestrande kosten worden gebaseerd op de vastgestelde ontwikkeling van de elektriciteitsprijzen.
- 3.10 Kosten die vóór de omzetting van Richtlijn 96/92/EG in nationaal recht zijn afgeschreven, zijn geen gestrande kosten. Niettemin kunnen voorzieningen of waardeverminderingen van activa die op de balans van de betrokken ondernemingen worden geboekt met het expliciete doel de verwachte gevolgen van Richtlijn 96/92/EG in aanmerking te nemen, overeenkomen met gestrande kosten.
- 3.11 De in aanmerking komende gestrande kosten zullen niet hoger zijn dan het noodzakelijke minimum om de betrokken ondernemingen in staat te stellen de verplichtingen of garanties die door Richtlijn 96/92/EG in gevaar komen, te blijven nakomen of te doen naleven⁴. Derhalve moeten de gestrande kosten worden berekend op grond van de meest economische oplossing (zonder steun) vanuit het standpunt van de betrokken ondernemingen. Deze kan met name bestaan in de opzegging van de verplichtingen of garanties die tot gestrande kosten leiden in de gevallen waarin dit niet met de eigenlijke grondbeginselen van deze verplichtingen of garanties strijdig is, of in de overdracht van het geheel of een deel van de activa die aanleiding tot gestrande kosten geven.
- 3.12 Kosten die bepaalde ondernemingen zouden moeten dragen na de in artikel 26 van Richtlijn 96/92/EG vermelde uiterste termijn (18 februari 2006), kunnen in beginsel geen in aanmerking komende gestrande kosten in de zin van de onderhavige methode vormen⁵. Indien zulks noodzakelijk blijkt, zal de Commissie deze verplichtingen of garanties niettemin te zijner tijd in aanmerking kunnen nemen en deze in voorkomend geval als in aanmerking komende gestrande kosten kunnen beschouwen in het kader van de volgende fase van de openstelling van de communautaire elektriciteitsmarkt.

⁴ In geval van een koop- of verkoopovereenkomst op lange termijn zullen de gestrande kosten dus worden berekend in vergelijking met de voorwaarden waartegen de onderneming het betrokken goed normaal op een vrijgemaakte markt had kunnen kopen of verkopen, onder overigens gelijke omstandigheden.

⁵ Met dien verstande dat investeringen die niet meer kunnen worden terugverdiend of economisch niet levensvatbaar zijn ten gevolge van de liberalisering van de interne markt voor elektriciteit, gestrande kosten in de zin van deze methodologie kunnen vormen, ook wanneer hun levensduur zich in beginsel uitstrekt tot na 2006. Voorts kunnen verplichtingen of garanties die ook na 18 februari 2006 nog steeds dwingend moeten worden nagekomen omdat anders ernstige risico's voor de bescherming van het milieu, de veiligheid van personen, de sociale bescherming van werknemers of de veiligheid van het elektriciteitsnet zouden ontstaan, volgens deze mededeling als in aanmerking komende gestrande kosten worden aangemerkt, mits dit naar behoren wordt gemotiveerd.

Voor de lidstaten die hun markt sneller openstellen dan Richtlijn 96/92/EG voorschrijft, kan de Commissie ermee instemmen de kosten die sommige ondernemingen zouden moeten dragen na de in artikel 26 van Richtlijn 96/92/EG vermelde uiterste termijn, als in aanmerking komende gestrande kosten uit hoofde van deze methode in aanmerking te nemen, mits deze kosten uit verplichtingen of garanties voortvloeien die aan de in de punten 3.1 tot en met 3.12 opgesomde criteria voldoen en mits deze kosten tot een periode tot uiterlijk 31 december 2010 beperkt blijven.

4. GESTRANDE KOSTEN EN STAATSSSTEUN

Het algemene beginsel van artikel 87, lid 1, van het EG-Verdrag is het verbod van staatssteun. De leden 2 en 3 van artikel 87 bieden echter enkele mogelijkheden om van deze algemene regel af te wijken. Voorts vallen overeenkomstig artikel 86, lid 2, van het Verdrag de ondernemingen belast met het beheer van diensten van algemeen economisch belang of die het karakter dragen van een fiscaal monopolie, onder de regels van het Verdrag, met name onder de mededingingsregels, voorzover de toepassing daarvan de vervulling, in feite of in rechte, van de hun toevertrouwde bijzondere taak niet verhindert. In elk geval mag de ontwikkeling van het handelsverkeer niet worden beïnvloed in een mate die strijdig is met het belang van de Gemeenschap.

De staatssteun voor de in de onderhavige mededeling gedefinieerde in aanmerking komende gestrande kosten heeft ten doel de overgang van de elektriciteitsbedrijven naar een concurrentiële markt voor elektriciteit te vergemakkelijken. De Commissie kan gunstig tegenover deze steun staan, voorzover de verstoring van de mededinging wordt gecompenseerd door de bijdrage ervan tot de verwezenlijking van een communautaire doelstelling die de marktkrachten niet zouden kunnen bereiken. De verstoring van de mededinging die voortvloeit uit steun die wordt uitgekeerd om de overgang van de elektriciteitsbedrijven van een min of meer gesloten markt naar een deels geliberaliseerde markt te vergemakkelijken, behoeft immers niet in strijd te zijn met het algemeen belang wanneer deze verstoring beperkt in de tijd is en de gevolgen ervan beperkt blijven, omdat de liberalisering van de elektriciteitsmarkt overeenkomstig artikel 2 en artikel 3, lid 1, onder t), van het Verdrag in het belang van de gemeenschappelijke markt is en de totstandbrenging van de interne markt aanvult. Bovendien is de Commissie van mening dat voor gestrande kosten uitgekeerde steun de elektriciteitsbedrijven in staat stelt de aan hun verplichtingen of investeringen uit het verleden verbonden risico's te beperken, en deze bedrijven aldus kan stimuleren hun investeringen op lange termijn te handhaven. Zonder compensatie van de gestrande kosten zou tenslotte het risico groter zijn dat de bedrijven in kwestie de totale kosten van hun niet-economische verplichtingen of garanties in rekening brengen aan de aan hen gebonden afnemers.

Voorts is steun ter compensatie van de gestrande kosten in de elektriciteitssector eerder gerechtvaardigd dan in de andere vrijgemaakte sectoren, daar de liberalisering van de elektriciteitsmarkt niet gepaard is gegaan met een versnelde technologische ontwikkeling of een stijging van de vraag en het met het oog op de bescherming van het milieu, de veiligheid van de voorziening en de goede gang van de economie van de Gemeenschap nauwelijks denkbaar is dat men zou wachten totdat de ondernemingen in de sector in moeilijkheden geraken alvorens staatssteun te hunnen gunste te overwegen.

In dit verband is de Commissie van mening dat steunmaatregelen ter compensatie van de gestrande kosten in beginsel voor de afwijking van artikel 87, lid 3, onder c), in aanmerking kunnen komen, indien zij de ontwikkeling van bepaalde vormen van economische bedrijvigheid vergemakkelijken zonder de voorwaarden waaronder het handelsverkeer plaatsvindt zodanig te veranderen dat het gemeenschappelijk belang wordt geschaad.

Onverminderd de specifieke bepalingen die voortvloeien uit het EGKS- en het Euratom-Verdrag, en de mededelingen van de Commissie betreffende staatsteun en met name de kaderregeling inzake staatsteun ten behoeve van het milieu⁶, kan de Commissie in beginsel steunmaatregelen ter compensatie van in aanmerking komende gestrande kosten als met artikel 87, lid 3, onder c), van het EG-Verdrag verenigbaar aanvaarden, die aan de volgende criteria voldoen:

- 4.1 De steun moet dienen ter compensatie van duidelijk bepaalde en geïndividualiseerde in aanmerking komende gestrande kosten. De steun mag in geen geval het bedrag van de in aanmerking komende gestrande kosten overschrijden.
- 4.2 De regeling voor de uitkering van de steun moet het mogelijk maken de toekomstige daadwerkelijke ontwikkeling van de mededinging in aanmerking te nemen. Deze ontwikkeling kan met name worden gemeten aan de hand van kwantificeerbare factoren (prijzen, marktaandeel, door de lidstaat vermelde andere pertinente factoren). Aangezien de ontwikkeling van de concurrentievoorwaarden rechtstreeks van invloed is op het bedrag van de in aanmerking komende gestrande kosten, zal het bedrag van de uitgekeerde steun noodzakelijk afhankelijk zijn van de ontwikkeling van een echte mededinging, en bij de berekening van de in de loop van de tijd uitgekeerde steun zal derhalve rekening moeten worden gehouden met de ontwikkeling van de relevante factoren voor de meting van de bereikte mate van mededinging.
- 4.3 De lidstaat moet zich ertoe verbinden de Commissie jaarlijks verslag uit te brengen over met name de ontwikkeling van de mededingings situatie op zijn elektriciteitsmarkt, met vermelding van met name de waargenomen variaties van de relevante kwantificeerbare factoren. Dit jaarverslag zal een gedetailleerde berekening bevatten van de gestrande kosten die voor het desbetreffende jaar in aanmerking zijn genomen, en zal tevens de uitgekeerde steunbedragen nauwkeurig vermelden.
- 4.4 De degressiviteit van steun ter compensatie van gestrande kosten vormt voor de Commissie een positief element bij haar beoordeling: dankzij deze degressiviteit kan de voorbereiding van de betrokken onderneming op een geliberaliseerde elektriciteitsmarkt immers worden bespoedigd⁷.

⁶ PB C 72 van 10.3.1994, blz. 3.

⁷ Het uitgekeerde steunbedrag hoeft daarentegen niet noodzakelijk degressief te zijn: de steun zal als degressief worden beschouwd wanneer het percentage van de elk jaar toegekende steun in verhouding tot de te compenseren gestrande kosten in de loop van de tijd daalt.

4.5 Het maximumbedrag van de steun die aan een onderneming kan worden uitgekeerd om de gestrande kosten te compenseren, moet tevoren worden vermeld. Bij de vaststelling van dit bedrag moet de mogelijke productiviteitswinst van de onderneming in aanmerking worden genomen.

Ook moeten de precieze wijze van berekening en financiering van de steun ter compensatie van de gestrande kosten, alsmede de maximumperiode gedurende welke deze steun kan worden uitgekeerd, tevoren duidelijk worden aangegeven. Bij de aanmelding van deze steun zal met name nauwkeurig moeten worden vermeld op welke wijze bij de berekening van de gestrande kosten de ontwikkeling van de verschillende in punt 4.2 vermelde factoren in aanmerking zal worden genomen.

4.6 De lidstaat zal zich tevoren ertoe verbinden geen reddings- en herstructureringssteun uit te keren aan ondernemingen die steun voor gestrande kosten zullen ontvangen teneinde een cumulatie van steun te voorkomen. De Commissie is van mening dat de betaling van compensaties voor gestrande kosten in verband met investeringen in activa die op termijn niet levensvatbaar kunnen zijn, niet bevorderlijk is voor de overgang van de elektriciteitssector naar een vrijgemaakte markt, en derhalve niet voor de afwijking van artikel 87, lid 3, onder c), van het Verdrag in aanmerking komt.

De Commissie staat daarentegen uitermate terughoudend tegenover steunmaatregelen ter compensatie van gestrande kosten die niet aan bovenstaande criteria voldoen of tot mededingingsverstoringen kunnen leiden die om de volgende redenen strijdig met het algemeen belang zijn:

4.7 De steun houdt geen verband met in aanmerking komende gestrande kosten overeenkomstig de hierboven gegeven definitie, of houdt geen verband met duidelijk bepaalde en geïndividualiseerde gestrande kosten, of overschrijdt het bedrag van de in aanmerking komende gestrande kosten.

4.8 De steun heeft ten doel van de van vóór de inwerkingtreding van Richtlijn 96/92/EG daterende inkomsten geheel of gedeeltelijk in stand te houden, zonder dat de in aanmerking komende gestrande kosten die zouden kunnen voortvloeien uit de invoering van de mededinging, strikt in aanmerking worden genomen.

4.9 Het steunbedrag kan niet worden aangepast om op juiste wijze rekening te houden met de verschillen tussen de economische en markthypothesen waarop de oorspronkelijke raming van de gestrande kosten berust, en de werkelijke ontwikkeling ervan in de tijd.

5. WIJZE VAN FINANCIERING VAN DE STEUN TER COMPENSATIE VAN GESTRANDE KOSTEN

Het staat de lidstaten geheel vrij de wijze van financiering van de steun ter compensatie van de gestrande kosten te kiezen die hun het geschiktst lijkt. Met het oog op de goedkeuring van dergelijke steun zal de Commissie echter nagaan of het mechanisme voor de financiering ervan geen gevolgen heeft die strijdig zijn met de doelstellingen van Richtlijn 96/92/EG of met het gemeenschappelijk belang. Bij het gemeenschappelijk belang gaat het met name om de bescherming van de consumenten, het vrije verkeer van goederen en diensten en de mededinging.

Derhalve zullen de financieringsmechanismen niet tot gevolg mogen hebben dat de toegang tot bepaalde nationale of regionale markten wordt bemoeilijkt voor ondernemingen die nog geen aandeel op deze markten hebben of voor nieuwe actoren. Met name mag de steun ter compensatie van gestrande kosten niet worden gefinancierd uit heffingen op elektriciteit die van de ene lidstaat naar de andere wordt vervoerd, en evenmin uit heffingen die zijn gebonden aan de afstand tussen de producent en de afnemer⁸.

De Commissie zal er tevens op toezien dat de wijze van financiering van de steun ter compensatie van de gestrande kosten tot een billijke behandeling leidt van in aanmerking komende en niet in aanmerking komende afnemers. Hiertoe zal in het in punt 4.3. bedoelde jaarverslag de verdeling van de financieringsbronnen ter compensatie van de gestrande kosten tussen in aanmerking komende en niet in aanmerking komende afnemers worden vermeld. Wanneer niet in aanmerking komende afnemers direct via het tarief voor de aankoop van de elektriciteit deelnemen in de financiering van de gestrande kosten, zal dit expliciet moeten worden vermeld. De van een van beide categorieën afnemers (in aanmerking komende of niet in aanmerking komende afnemers) verlangde bijdrage mag niet hoger zijn dan het deel van de te compenseren gestrande kosten dat overeenkomt met het marktaandeel van deze afnemers.

Wanneer door particuliere ondernemingen middelen worden verzameld voor de financiering van steunregelingen ter compensatie van de gestrande kosten, moet het beheer van die middelen strikt gescheiden zijn van het beheer van de gewone middelen van die ondernemingen. Deze beleggingen mogen de beherende ondernemingen niet bevoordelen.

6. ANDERE BEOORDELINGSFACTOREN

Bij haar onderzoek van de nationale steunmaatregelen ter compensatie van de gestrande kosten houdt de Commissie met name rekening met de omvang van het betrokken net alsmede het niveau van koppeling van het net en de structuur van de elektriciteitsindustrie. Steun voor een klein net dat slechts in geringe mate is gekoppeld met de rest van de Gemeenschap, zal minder gemakkelijk tot belangrijke mededingingsverstoringen leiden.

⁸ Onverminderd het recht van de bevoegde autoriteiten om voor de toegang tot het net overeenkomstig de bepalingen van het Verdrag tarieven vast te stellen waarin eventueel met de afstand verband houdende elementen zijn geïntegreerd.

Deze onderzoeksmethode van de gestrande kosten laat de toepassing, in de onder artikel 87, lid 3, onder a), vallende gebieden, van de richtsnoeren inzake regionale steunmaatregelen⁹ onverlet. Overeenkomstig artikel 86, lid 2, van het Verdrag kan, wanneer de toepassing van de regels inzake staatssteun met betrekking tot de gestrande kosten de vervulling, in feite of in rechte, verhindert van de bijzondere taken die zijn toevertrouwd aan de ondernemingen belast met het beheer van diensten van algemeen economisch belang of die het karakter dragen van een fiscaal monopolie, van deze regels worden afgeweken mits de ontwikkeling van het handelsverkeer niet wordt beïnvloed in een mate die strijdig is met het belang van de Gemeenschap.

De regels die voortvloeien uit deze onderzoeksmethode van staatssteun ter compensatie van de gestrande kosten welke voortvloeien uit Richtlijn 96/92/EG, laten de openbare of particuliere eigendom van de betrokken ondernemingen onverlet.

⁹ PB C 74 van 10.3.1998, blz. 9.